

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1944 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till vissa ändringar i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena, m. m.

I en den 3 mars 1944 dagtecknad proposition, nr 203, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna vid propositionen fogade förslag till kungörelser om ändring i vissa delar av allmänna tjänstepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1008) samt om ändring i vissa delar av allmänna familjepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1009), *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats meddela särskilda föreskrifter i fråga om förordnandepension för vissa länsarkitekter, meddela bestämmelser om tillämpning av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena å vissa professorer vid konsthögskolan, meddela beslut angående pensionsålder samt tjänstålder för hel pension för en ordinarie befattning såsom sjuksköterska, vilken för närvarande finnes uppförd på övergångsstat vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes, samt förordna om jämkning i de särskilda grunderna för rörliga tilläggsförmåner av statsmedel till pension, som utgår från enskild pensionsinrättning.

Berörda kungörelseförslag äro av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

kungörelse om ändring i vissa delar av allmänna tjänstepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1008).

Härigenom förordnas, *dels* att 7 § 3 mom., 25 § 4 mom. samt 31 § 1 mom. 3 och 6 punkterna allmänna tjänstepensionsreglementet den 30 december 1941 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, *dels ock* att vad de såsom bilagor A och B vid reglementet fogade förteckningarna innehålla angående befattning vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes skall upphöra att gälla.¹

¹ Senaste lydelse av 7 § 3 mom., 31 § 1 mom. 3 och 6 punkterna samt den vid reglementet såsom bilaga B fogade förteckningen, se 1943:505 samt av den vid reglementet såsom bilaga A fogade förteckningen, se 1943:917.

7 §.

3 mom. För nedan angivna, till viss löneplan ej hänförliga ordinarie tjänstemän utgöra tjänstepensionsavdragen för år räknat:

för justitieråd och regeringsråd 654 kronor,

för landshövding 654 kronor,

för professor och ledare för konjunkturinstitutets undersökningar det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 30,

för sakkunnig vid konjunkturinstitutet det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 26,

för professor i arkitektur vid konsthögskolan, tillika föreståndare för arkitekturskolan, det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 30,

för annan förordnad professor vid konsthögskolan det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 24,

för chefen för rasbiologiska institutet och professor vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet 492 kronor samt

för innehavare av befattning vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet såsom prosector, laborator, lärare i ortopedi, medicinsk radiologi, radioterapi eller röntgendiagnostik, observator, lärare i fysikalisk diagnostik vid Lunds universitet eller föreståndare för zoologiska institutionens i Lund entomologiska avdelning 366 kronor.

I fråga — — — särskilt tjänstepensionsavdrag.

25 §.

4 mom. Tjänstepensionsunderlagen för de i denna paragraf avsedda befattningarna utgöra de belopp, vilka enligt 16 § 2 mom. gälla för befattningar i nedan angivna lönegrader, nämligen

för professor och ledare för konjunkturinstitutets undersökningar lönegraden A 30,

för sakkunnig vid konjunkturinstitutet lönegraden A 26,

för professor i arkitektur vid konsthögskolan, tillika föreståndare för arkitekturskolan, lönegraden A 30 samt

för annan förordnad professor vid konsthögskolan lönegraden A 24.

Vid beräkning — — — 25 år.

31 §.

1 mom. **Försvarsdepartementet, försvarets sjukvårdsförvaltning, arméförvaltningen, marinförvaltningen, flygförvaltningen, försvarsstaben, armén, marinen, flygvapnet och kemiska anstalten.**

3. Beställningshavare, som — — — tid, nämligen

a) officer (musikdirektör) — — — sådan tid;

b) beställningshavare, som innehaft anställning i reserv vid försvarsväsendet, tid, varunder han fullgjort tjänstgöring i sådan anställning, ävensom så stor del av anställningstiden i övrigt, som Kungl. Maj:t bestämmer;

c) beställningshavare, som innehaft anställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren, bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren, marinläkare av

2. graden vid marinläkarkåren, marinläkarstipendiat eller flygläkare av 2. graden vid flygvapnet, tid, varunder han fullgjort tjänstgöring i sådan anställning; samt

d) beställningshavare, som haft avsked med tillstånd att under viss tid såsom lönlös kvarstå över stat, tid för därunder fullgjord tjänstgöring vid försvarsväsendet.

Annan icke-ordinarie — — — manskap vid försvarsväsendet.

Vid tjänstårsberäkning — — — till efterrättelse.

6. Där den, som åtnjuter tjänstepension eller tjänstelivränta för militär eller civilmilitär beställning på aktiv stat eller reservstat, samtidigt därmed åtnjuter eller dessförinnan kommit i åtnjutande av reservpension eller där- emot svarande engångsbelopp, skall på Kungl. Maj:ts prövning bero, om och i vad mån av sådan anledning avdrag skall ske å de till tjänstepensionen hörande förmånerna eller å tjänstelivräntan.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1944.

F ö r s l a g

till

kungörelse om ändring i vissa delar av allmänna familjepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1009).

Häri genom förordnas, att 6 § 3 mom. och 15 § 3 mom. allmänna familjepensionsreglementet den 30 december 1941 skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.¹

6 §.

3 mom. För nedan angivna, till viss löneplan ej hänförliga ordinarie tjänstemän utgöra familjepensionsavdragen för år räknat:

för justitieråd och regeringsråd 669 kronor,

för landshövding 669 kronor,

för professor och ledare för konjunkturinstitutets undersökningar det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 30,

för sakkunnig vid konjunkturinstitutet det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 26,

för professor i arkitektur vid konsthögskolan, tillika föreståndare för arkitekturskolan, det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 30,

för annan förordnad professor vid konsthögskolan det belopp, som enligt 2 mom. gäller för lönegraden A 24,

¹ Senaste lydelse av 6 § 3 mom., se 1943:506.

för chefen för rasbiologiska institutet och professor vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet 435 kronor samt

för innehavare av befattning vid universitet eller vid karolinska mediko-kirurgiska institutet såsom prosektor, laborator, lärare i ortopedi, medicinsk radiologi, radioterapi eller röntgendiagnostik, observator, lärare i fysikalisk diagnostik vid Lunds universitet eller föreståndare för zoologiska instituti-
onens i Lund entomologiska avdelning 327 kronor.

I fråga — — — särskilt familjepensionsavdrag.

15 §.

3 mom. För befattningar, som avses i 14 § b), skola familjepensionsunderlagen utgöra de belopp, vilka enligt 11 § 2 mom. gälla för befattningar i nedan angivna lönegrader, nämligen:

för professor och ledare för konjunkturinstitutets undersökningar lönegraden A 30,

för sakkunnig vid konjunkturinstitutet lönegraden A 26,

för professor i arkitektur vid konsthögskolan, tillika föreståndare för arkitekturskolan, lönegraden A 30 samt

för annan förordnad professor vid konsthögskolan lönegraden A 24.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1944.

---

1. Förening av reservpension med pensionsförmån för militär eller civilmilitär beställning på aktiv stat eller reservstat.

I en den 3 mars 1944 dagtecknad proposition nr 216 med förslag om bland annat ändring i vissa delar av militära avlöningsreglementet har under punkt 7 i princip förordats en sådan omläggning av bestämmelserna om sammanträffande mellan reservpensionsförmån och löne- eller pensionsförmåner för beställning på aktiv stat eller reservstat, att de allmänna bestämmelserna om reglering av sammanträffande förmåner bliva tillämpliga jämväl i detta fall. I propositionen ha i sådant syfte framlagts förslag om viss ändring i 2 § 2 mom. militära avlöningsreglementet och om bemyndigande för Kungl. Maj:t att reglera lön för beställning å reservstat, som sammanträffar med reservpension. Förslaget har godkänts av riksdagen på hemställan av statsutskottet i utlåtande nr 143.

I anslutning till vad sålunda förordats har under punkt 1 av nu föreliggande proposition framlagts förslag om vissa ändringar i 31 § allmänna tjänstepensionsreglementet. Det nuvarande stadgandet i 31 § 1 mom. 6 punkten reglementet har ansetts böra utbytas mot en bestämmelse av innebörd att, där den, som åtnjuter tjänstepension eller tjänstelivränta för militär eller civilmilitär beställning på aktiv stat eller reservstat, samtidigt därmed åtnjuter

eller dessförrinnan kommit i åtnjutande av reservpension eller däremot svarande engångsbelopp, på Kungl. Maj:ts prövning skall bero, om och i vad mån av sådan anledning avdrag skall ske å de till tjänstepensionen hörande förmånerna eller å tjänstelivränta. På sätt av propositionen nr 216 framgår, avses förmånerna för befattning på aktiv stat eller reservstat — lön samt tjänstepension eller tjänstelivränta — i princip skola minskas med reservpensionen. Då den tid, varunder löne- och pensionsförmåner utgå för beställningen, icke sammanfaller med den tid, varunder reservpensionen utgår, exempelvis där reservpensionen uttagits i form av kapitalbelopp, har det förutsatts, att reservpensionsförmånerna för ifrågavarande ändamål skola omräknas till en mot deras kapitalvärde svarande livränta, beräknad att utgå under förstnämnda tid. Omräkning av rörligt tillägg å årlig reservpensions grundbelopp är emellertid icke avsedd att äga rum.

Med hänsyn till att löne- och tjänstepensionsförmånerna för beställning på aktiv stat eller reservstat, vilken tillträtts efter reservanställnings frånträdande, i princip skola minskas med reservpensionens hela kapitalvärde, har fog synts finnas för att den reservanställningstid, som får tillgodoräknas såsom tjänstår för tjänstepensionsförmån för beställningen, utmätas på sådant sätt, att den intjänta reservpensionens värde regelmässigt täckes, även om härför skulle erfordras tillgodoräkning av längre tid än som motsvarar den, under vilken tjänstgöring fullgjorts. I följd härav har sådan jämkning av bestämmelsen i 31 § 1 mom. 3 punkten b) allmänna tjänstepensionsreglementet ansetts böra vidtagas, att av anställningstiden i reserven må tillgodoräknas tjänstgöringstiden jämte så stor del i övrigt, som Kungl. Maj:t bestämmer.

I det föregående förordade förslag hava ansetts böra genomföras från samma tidpunkt som den därmed sammanhängande ändringen i avlöningshänseende eller således den 1 juli 1944.

2. Tillgodoräkning i pensionshänseende av arvodesanställning såsom bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren, m. m.

I enlighet med 1942 års försvarsbeslut hava från och med budgetåret 1942/43 inrättats ett antal med pensionsrätt icke förenade arvodesbefattningar dels såsom bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren, dels ock såsom flygläkare av 2. graden vid flygvapnet. Ifrågavarande befattningar äro av enahanda karaktär som befattningarna såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren och marinläkare av 2. graden vid marinläkarkåren.

I 31 § 1 mom. 3 punkten allmänna tjänstepensionsreglementet stadgas, att i militära avlöningsreglementet avsedd beställningshavare ävensom beställningshavare å reservstat må såsom tjänstår i pensionshänseende tillgodoräkna tid, varunder han fullgjort tjänstgöring i anställning såsom bataljonsläkare vid fältläkarkåren, marinläkare av 2. graden eller marinläkarstipendiat.

Under förevarande punkt av föreliggande proposition nr 203 föreslås nu sådan ändring av 31 § 1 mom. 3 punkten allmänna tjänstepensionsreglementet,

att även tid för fulljord tjänstgöring i anställning såsom bataljonsveterinär vid fältveterinärkåren och flygläkare av 2. graden vid flygvapnet må tillgodoräknas såsom tjänstår i pensionshänseende för beställningshavare, underkastade militära avlöningsreglementet, ävensom för beställningshavare å reservstat.

3. Tillgodoräkning i pensionshänseende av arvodesanställning såsom länsarkitekt.

I årets statsverksproposition (VI H. T., s. 84 ff.) har framlagts förslag om inrättande för länsarkitekterna av pensionsberättigande förordnandetjänster i lönegraden C 5. Förslaget har vunnit riksdagens bifall (statsutsk. utl. nr 6, p. 39). Såsom vid förslaget framläggande anförts, har länsarkitekternas förening i skrivelse den 1 november 1943 hemställt, att vid utformandet av eventuella pensionsbestämmelser de långvariga anställningar i statens tjänst, som ett flertal länsarkitekter innehade, måtte bli beaktade.

Enligt 24 § 3 mom. allmänna tjänstepensionsreglementet föreligger rätt till hel förordnandepension allenast där befattningshavare innehaft den förordnandetjänst, varom fråga är, under minst 12 år eller där avgången är föranledd av olycksfall i tjänsten.

Av de nu tjänstgörande länsarkitekterna äro 7 i den ålder, att de icke kunna före sedvanlig avgångsålder av 65 år uppnå 12 tjänstår i de ordinarie förordnandetjänsterna. Om anställningstiden i arvodesbefattning såsom länsarkitekt medräknas, komma emellertid ifrågavarande befattningshavare att vid kvarstående till 65 års ålder kunna räkna en sammanlagd tjänstetid såsom länsarkitekt, varierande mellan lägst 21 och högst 30 år i runda tal. Beaktas härvid allenast tiden efter den 1 juli 1935, från och med vilken tidpunkt länsarkitektorganisationen erhöi sin nuvarande utformning, skulle motsvarande tjänstetid bli respektive 14 och 20 år.

Det har med hänsyn till de föreliggande omständigheterna ansetts vara skäligt, att den, som i samband med omorganisationen erhåller ordinarie länsarkitekttjänst — under förutsättning att han icke före 65 års ålder frivilligt avgår från förordnandetjänsten — medgives tillgodoräkna tjänstgöringstid i arvodesbefattning såsom länsarkitekt, i den mån så erfordras för att han vid avgången skall komma i åtnjutande av hel förordnandepension. Medgivande härtill har ansetts böra utverkas av riksdagen.

4. Vissa jämkningar i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementenas bestämmelser rörande tjänstemän vid konjunkturinstitutet.

Gällande personalförteckning för konjunkturinstitutet upptager följande tjänstemän å ordinarie stat, nämligen en sakkunnig, tillika ledare för institutets undersökningar, samt två andra sakkunniga. För ifrågavarande befattningar, vilka tillsättas medelst förordnande för begränsad anställningstid, gäller civila avlöningsreglementet, och i anslutning därtill äro jämväl allmänna

tjänste- och familjepensionsreglementena å dem tillämpliga. Befattningarna äro icke hänförliga till viss löneplan men äro enligt föreskrifter i 7 § 3 mom. och 25 § 4 mom. tjänstepensionsreglementet samt 6 § 3 mom. och 15 § 3 mom. familjepensionsreglementet i fråga om pensionsavdrag och pensionsunderlag likställda med befattningar tillhörande vissa angivna lönegrader.

I den till innevarande års riksdag avlåtna propositionen nr 109 angående anslag till konjunkturinstitutet för budgetåret 1944/45 har föreslagits, att tjänstebenämningen sakkunnig, tillika ledare för institutets undersökningar, skall utbytas mot professor och ledare för institutets undersökningar. Detta förslag har vunnit riksdagens bifall (statsutsk. utl. nr 7, p. 16).

I punkt 4 av förevarande proposition nr 203 föreslås nu i anslutning till nyssberörda ändrade tjänstebenämning, att härav betingade jämkningar vidtagas i nämnda bestämmelser i pensionsreglementena. Ifrågavarande bestämmelser hava därvid jämväl ansetts böra undergå viss redaktionell omarbetning med hänsyn till att konjunkturinstitutets anslag från och med nästa budgetår skola anvisas under sjunde huvudtiteln i stället för, såsom för innevarande budgetår, under elfte huvudtiteln.

5. Fråga om tillämpning av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena på vissa under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942 avgångna professorer vid konsthögskolan, m. m.

De medelst förordnande för begränsad anställningstid tillsatta ordinarie professorerna vid konsthögskolan ägde under tiden mellan civila avlöningsreglementets samt allmänna tjänste- och familjepensionsreglementenas ikraftträdande pensionsrätt enligt vissa provisoriska bestämmelser, som meddelats genom Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1939. Med hänsyn till den genom 1938 års pensionskommittés pågående revisionen av pensionslagstiftningen ansågs nämligen ifrågavarande professorsbefattningars inordnande från och med den 1 juli 1939 under civila avlöningsreglementet icke böra medföra den verkan, att civila tjänstepensionsreglementet och 1936 års allmänna familjepensionsreglemente bleve tillämpliga å dem. I överensstämmelse med riksdagens beslut (prop. nr 292/1939 L; r. skr. nr 407) förordnade Kungl. Maj:t, att civila tjänstepensionsreglementet tills vidare icke skulle äga tillämpning å professorer vid konsthögskolan, vilka av Kungl. Maj:t förordnades för begränsad anställningstid — varav följde, att ej heller familjepensionsreglementet blev tillämpligt å dem — varjämte vissa provisoriska bestämmelser meddelades angående ifrågavarande tjänstemäns pensionsförhållanden. Dessa bestämmelser grundade sig på ett inom 1936 års lönekommitté upprättat förslag, avgivet med framhållande av att bestämmelserna i olika hänseenden utformats på sådant sätt, att en definitiv pensionsreglering ej skulle föregripas.

Civila avlöningsreglementet — men icke civila tjänstepensionsreglementet — har således under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942 ägt tillämpning å de medelst förordnande för begränsad anställningstid tillsatta professorerna vid

konsthögskolan. Det av 1941 års riksdag lämnade medgivandet i fråga om tillbakaverkande kraft av de nya pensionsreglementena har därför icke blivit tillämpligt å sådan nu avsedd tjänsteman, som under nämnda tid avgått från sin befattning med rätt till pension; enligt inhämtad uppgift har sådan avgång under denna tid förekommit i fyra fall. Skäl synas emellertid, framhåller föredragande departementschefen, föreligga att i fråga om de nya pensionsreglementenas tillämplighet likställa ifrågavarande tjänstemän med dem, som varit underkastade civila tjänstepensionsreglementet. Syftet med att giva pensionsregleringen viss tillbakaverkande kraft har varit att i viss mån göra pensionsregleringen parallell med löneregleringen, och härmed skulle det stå i god överensstämmelse att tillämpa de nya pensionsreglementena i dessa fall, där civila avlöningsreglementet varit tillämpligt. En särskild omständighet som talar för en sådan anordning är, att de intill den 1 juli 1942 gällande pensionsbestämmelserna för tjänstemän, tillsatta medelst förordnande för begränsad anställningstid, allenast haft provisorisk karaktär och utformats i överensstämmelse därmed. Det har syntes departementschefen naturligt att låta de i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena innefattade definitiva bestämmelserna i ämnet helt ersätta de provisoriska bestämmelserna.

På grund härav har departementschefen förordat, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens bemyndigande att i huvudsaklig överensstämmelse med vad här anförts meddela bestämmelser om tillämpning av allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena i vissa fall å sådan ordinarie, medelst förordnande för begränsad anställningstid tillsatt professor vid konsthögskolan, som under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942 avgått från befattningen med rätt till pension enligt Kungl. Maj:ts beslut den 22 juni 1939.

En fråga som kräver sin lösning ej endast vid bifall till vad sålunda föreslagits utan även för pensionsreglementenas tillämpning å professor, som kvarstod i befattningen den 1 juli 1942, är, i vad mån förordnandetid före den 1 juli 1939 må tagas i beräkning i pensionshänseende. I såväl tjänste- som familjepensionshänseende fästes vikt vid längden av den tid, varunder vederbörande innehåft tjänsten eller alltså innehåft viss ordinarie, medelst förordnande för begränsad anställningstid tillsatt professorsbefattning. I den mån nämnda tid understiger 10 år, torde emellertid av billighetsskäl medgivande böra lämnas att till densamma lägga sådan tid före den 1 juli 1939, varunder vederbörande på förordnande uppehållit professur vid konsthögskolan. Befogenhet att meddela föreskrift härom bör, framhåller departementschefen, anses innefattad i det av honom föreslagna bemyndigandet, såvitt angår före den 1 juli 1942 avgången tjänsteman. Vad angår vid nämnda tidpunkt i tjänst kvarstående tjänsteman, torde Kungl. Maj:t äga meddela motsvarande föreskrift med stöd av det genom riksdagens skrivelse nr 528/1941 erhållna bemyndigandet att utfärda övergångsbestämmelser utöver dem, som innefattas i allmänna tjänstepensionsreglementet och allmänna familjepensionsreglementet.

6. *Pensionsålder och tjänstålder för hel pension för viss befattningshavare vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes.*

En på övergångsstat vid statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes uppförd befattning såsom sjuksköterska finnes upptagen dels i pensionsåldersförteckningen till allmänna tjänstepensionsreglementet, vari angives, att för densamma skall gälla 55 års pensionsålder, dels ock i den till samma reglemente hörande förteckningen över de befattningar, för vilka tjänståldern för hel pension skall utgöra 25 år.

I årets statsverksproposition (V H. T., punkt 58) har förutsatts, att nämnda befattning skall överföras antingen till övergångsstat hos annan statlig myndighet eller till indragningsstat. Det har synts föredragande departementschefen lämpligast, att föreskrift angående pensions- och tjänståldern för ifrågavarande befattning i fortsättningen meddelas vid sidan av pensionsförfattningarna. Någon ändring i sak har därvid icke förutsatts. Förslag har sålunda ansetts böra föreläggas riksdagen dels att vad pensionsålders- och tjänståldersförteckningarna innehålla angående ifrågavarande sjuksköterskebefattning skall upphöra att gälla, dels ock om bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela föreskrift i berörda hänseenden.

7. *Pensionsförmånerna för efterlevande till anställningshavare, vilka i samband med statens övertagande av enskild järnväg övergått i statens järnvägars tjänst, m. fl.*

Den personal, som övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statens övertagande helt eller delvis av enskilt företag eller i samband med dylikt företags nedläggande och som uppförts på aktiv stat, har i den mån personalen ägt delaktighet i enskild pensionsinrättning, som icke kunnat avvecklas, undantagits från de för tjänstemän och arbetare i statens tjänst i allmänhet gällande tjänste- och familjepensionsbestämmelserna. Dessa ha själfvallet icke heller erhållit tillämpning å personal, som vid övertagandet uppförts på övergångsstat eller som icke erhållit statsanställning. Nu nämnda personalgrupper ha emellertid av statsmedel erhållit vissa tilläggsförmåner till den pension eller det understöd, som må utgå i anledning av den förutvarande anställningen vid enskild järnväg. Syftet med dessa tilläggsförmåner är att bereda viss kompensation för inträdande ökning i levnadskostnaderna, varjämte aktiv personal i vissa fall ansetts böra beredas en reell förbättring i pensionsförmånerna. Tilläggsförmånerna till f. d. anställningshavare — fyllnadspension, dyrtids- och kristillägg eller dyrtidshjälp — avvägas enligt nu gällande bestämmelser med iakttagande att pensionen eller understödet icke genom dem bringas upp till högre belopp än som motsvarar summan av de fasta och rörliga förmåner, vilka i motsvarande fall skulle ha utgått vid tillämpning av vederbörande statliga tjänstepensionsreglemente. Tilläggsförmånerna till efterlevande efter anställningshavare utgöras, såvitt

angår anställningshavare på aktiv stat ävensom viss annan här avsedd personal, av dyrtids- och kristillägg och eljest av dyrtidshjälp. Jämväl i fråga om dyrtidshjälp å familjepension gäller, att den ej må utgå i den mån de sammanlagda förmånerna därigenom skulle överstiga vad som vid samma tidpunkt utgår till pensionärer, vilka avses i vederbörande familjepensionsreglemente. Någon motsvarande begränsning finnes däremot icke stadgad i fråga om dyrtids- och kristillägg å familjepensionsförmånerna.

I en inom *järnvägsstyrelsen* upprättad, den 29 februari 1944 dagtecknad promemoria har framhållits, att familjepension från enskild pensionsinrättning i vissa fall utginge å ett jämförelsevis högt pensionsunderlag. Särskilt gällde detta beträffande efterlevande till sådana delägare i enskilda järnvägarnas pensionskassa, vilka övertagits i statens järnvägars tjänst från enskild järnväg tillhörande högsta bangruppen. På grund av de från statens järnvägar utgående tilläggen kunde de sammanlagda pensionsförmånerna för dessa pensionärer uppgå till högre belopp än som skulle tillkomma efterlevande till anställningshavare med pensionsrätt enligt vederbörande statliga familjepensionsreglemente. Sålunda förhöjdes exempelvis den till 858 kronor uppgående pensionen från enskilda järnvägarnas pensionskassa för ensam änka efter konduktör vid järnväg inom högsta bangruppen genom dyrtids- och kristillägg till 1 633 kronor 68 öre, under det att de sammanlagda förmånerna för änka efter konduktör, å vilken allmänna familjepensionsreglementet ägde tillämpning, vid samma levnadskostnadsnivå uppginge till 1 383 kronor 36 öre. Då det finge anses oegentligt, att pensionen från den enskilda pensionsinrättningen genom tilläggsförmåner av staten uppbringades till högre belopp än som motsvarade de sammanlagda pensionsförmånerna för pensionär, som åtnjote pension från statens järnvägar, kunde det ifrågasättas, huruvida icke ett sådant resultat borde förhindras genom en maximering liknande den, som tillämpades i fråga om fyllnadspension och dyrtidshjälp samt dyrtids- och kristillägg å tjänstepensionsförmån. Det syntes med andra ord lämpligt, att de förmåner av dyrtidstillägg och kristillägg, som beräknades å pension till efterlevande till delägare i enskild pensionsinrättning, i förekommande fall begränsades till sådant belopp, att detsamma tillsammans med pensionen icke överstege de sammanlagda pensionsförmåner, som vid samma tidpunkt tillkomme motsvarande pensionärer vid statens järnvägar. Begränsningen borde dock icke avse sådana pensioner, på vilka tillägg enligt nu gällande bestämmelser börjat utgå redan innan ett eventuellt beslut förelåge.

Föredragande departementschefen har förklarat sig dela den i promemorian uttalade meningen, att staten icke bör genom rörliga tilläggsförmåner uppbringa från enskild pensionsinrättning utgående familjepensionsförmån till högre belopp än som skulle utgått, därest respektive statliga pensionsreglemente tillämpats. Framställning om bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela en i anledning härav påkallad maximeringsföreskrift har ansetts böra avlåtas till riksdagen. Ifrågavarande föreskrift bör, framhåller departementschefen, av billighetsskäl icke avse den, som före ikraftträdandet kommit i åt-

njutande av rörliga tilläggsförmåner till den från enskild pensionsinrättning utgående pensionsförmånen.

Till utskottet hava i anledning av Kungl. Maj:ts under förevarande punkt gjorda framställning inkommit *skrivelser* dels från föreningen enskilda järnvägars förvaltningstjänstemän, dels ock från vissa befattningshavare, vilka från anställning vid enskild järnväg överförts å aktiv stat i statens järnvägars tjänst. I dessa skrivelser framhålles bl. a., att de avgifter för egen och efterlevandes pensionering, som ifrågasärande tjänstemän i regel haft att under sin anställning vid enskild järnväg och efter övergången i statens järnvägars tjänst erlægga till enskilda järnvägarnas pensionskassa, i en del fall ansenligt överstigit beloppen av de pensionsavdrag, som gälla för de vid statens järnvägar anställda, icke från enskild järnväg överflyttade befattningshavarna. I anslutning härtill ifrågasättes, huruvida icke, därest en maximering av familjepensionsförmåner anses böra genomföras, pensionsavgifterna för tjänstemännen i fråga borde fastställas till samma belopp som pensionsavdragen för motsvarande statliga befattningshavare i allmänhet. Därjämte ifrågasättes, huruvida icke skillnaden mellan pensionsavgifterna och pensionsavdragen borde av statsmedel restitueras till vederbörande.

Mot vad Kungl. Maj:t under 1—5 punkterna av förevarande proposition föreslagit har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet.

Beträffande det under 6 punkten framlagda förslaget får utskottet erinra, att statsutskottet i utlåtande nr 189 hemställt, att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder för överflyttning av förvaltningen av den vid förutvarande tvångsarbetsanstalten i Landskrona befintliga tvätthanstalten till annan statlig myndighet. Såsom av statsverkspropositionen (V H. T., punkt 58) framgår, skulle härvid de nu å övergångsstat vid förutvarande tvångsarbetsanstalten kvarvarande befattningshavarna — varibland här ifrågasärande sjuksköterska — komma att överflyttas till övergångsstat hos den ifrågakommande statliga myndigheten. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att vid bifall till vad statsutskottet sålunda föreslagit vidtaga de i punkten 6 av nu förevarande proposition avsedda åtgärderna.

Det under 7 punkten framlagda förslaget innebär, att de förmåner av dyrtidstillägg och kristillägg, som beräknas å pension till efterlevande till delägare i enskild pensionsinrättning, vilken haft anställning å aktiv stat vid statens järnvägar, i förekommande fall begränsas till sådant belopp, att det samma tillika med pensionen icke överstiger de sammanlagda pensionsförmåner, som tillkomma motsvarande pensionärer vid statens järnvägar. Begränsningen är dock icke avsedd att gälla sådana pensioner, på vilka tillägg enligt nuvarande bestämmelser börjat utgå redan innan ett eventuellt beslut föreligger. Då en motsvarande maximeringsregel redan finnes införd beträffande tilläggsförmåner å f. d. befattningshavare, finner utskottet sig böra tillstyrka bifall till det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget. Emellertid har utskottet icke kunnat undgå att fästa avseende vid det förhållandet, att — såsom i de till utskottet inkomna skrivelserna framhålles — de delägarna i

enskild pensionsinrättning åvilande pensionsavgifterna till beloppen överstiga de pensionsavdrag, som för motsvarande fall gälla för befattningshavare i statens tjänst i allmänhet. Enligt vad utskottet inhämtat, äro differenserna mellan pensionsavgifterna och pensionsavdragen enligt de statliga pensionsreglementena i vissa fall relativt betydande. Med hänsyn härtill synes det böra tagas under övervägande, huruvida icke en viss lindring i pensionsavgiftshänseende borde åvägabringas, eventuellt på det sätt, att de delägarna åvilande avgifterna bringades att motsvara de för statliga befattningshavare i allmänhet gällande pensionsavdragen. Denna fråga torde lämpligen böra upptagas till prövning i samband med nu pågående utredning rörande statens övertagande av enskilda järnvägarnas pensionskassa.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 14 juni 1944.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Åkerberg, Sundvik, Friggerdker, Leander, Johansson i Fårekulla, Löfgren och Sundelin;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Munkaljungby, Barnekow, Sundberg, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby och Svensson i Alingsås.